

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 77/2010-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2010 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Marianny Mochnáčovej vo veci sťažnosti M. H., N., zastúpenej advokátkou Mgr. E. S., N., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 19/03 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 19/03 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Komárno prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 19/03 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. H. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Komárno povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Komárno je povinný uhradiť M. H. trovy právneho zastúpenia v sume 234,57 € (slovom dvestotridsaťštyri eur a päťdesiatsedem centov) na účet jej právnej zástupkyne Mgr. E. S. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 77/2010-15 z 31. marca 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 19/03 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v napadnutom konaní ako poškodená strana. V predmetnej veci koná okresný súd odo dňa doručenia

obžaloby (t. j. od 22. januára 2003) na obžalovaných Ing. J. S. a Ing. K. K. (ďalej aj „obžalovaní“) pre trestný čin ublíženia na zdraví vo forme spolupáchateľstva. Dňa 30. marca 2005 bola podaná ďalšia obžaloba na obžalovaného Ing. J. S. pre trestný čin násillia proti skupine obyvateľov. Obidve trestné veci boli uznesením okresného súdu z 21. júla 2005 spojené na spoločné konanie vedené pod sp. zn. 1 T 19/03. V obidvoch konaniach vystupuje sťažovateľka ako poškodená.

3. Sťažovateľka v sťažnosti opísala skutkový stav namietaných trestných vecí, chronológiu vykonaných úkonov súdu, pričom zdôraznila nedostatky v postupe okresného súdu (neefektívna činnosť, pomalý postup, vedenie dokazovania súdom). V tejto súvislosti uviedla, že *„v konaní 1 T/19/03 súd nekonal od podania obžaloby do dnešného dňa efektívne, s cieľom zistiť objektívnu/materiálnu pravdu a na základe spoľahlivo zisteného skutkového stavu spravodlivo rozhodnúť... Napriek tomu, že polícia, prokuratúra aj krajský súd v Nitre ako súd rozhodujúci o odňatí trestnej veci konali v akceptovateľnej lehote, sťažovateľke sa doteraz nedostalo nielen účinnej satisfakcie, ale ani poskytnutia ochrany proti konaniu obžalovaných – s osobitným akcentom na to, že ide o právom nedovolený (resp. právom sankcionovaný) priamy zásah do osobnej integrity sťažovateľky... Z dôvodu zistenej nečinnosti súdu podala sťažovateľka dňa 27. 3. 2009 sťažnosť predsedovi Okresného súdu na prieťahy v konaní. V odpovedi... predseda súdu konštatuje, že sťažnosť je dôvodná, spis nebol predložený nariadenému súdu a sudcovi uložil konať bez zbytočných prieťahov... Vo veci sa... ani po uplynutí takmer roka od podania sťažnosti predsedovi súdu, nekoná riadne a bez prieťahov... Súd nevyužil na zabezpečenie prítomnosti predvolaných osôb na pojednávaní všetky zákonné oprávnenia s cieľom zabezpečiť plynulosť konania... Bezmála 7 rokov po podaní obžaloby a súčasne takmer 10 rokov od spáchania prvého skutku nie je vo veci rozhodnuté... V dôsledku neukončeného trestnoprávneho konania sa sťažovateľka nemôže domáhať ani náhrady škody na zdraví a súvisiacich nárokov v občianskoprávnom konaní, vzhľadom na záväznosť výroku o vine a treste by ukončené trestné konanie poskytlo spoľahlivý podklad pre rozhodnutie v občianskoprávnom konaní...“.*

4. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Okresný súd... v konaniach vedených pod spisovými značkami 1 T/19/03 a 3 T/47/05 porušil právo sťažovateľky M. H... zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy..., v čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a v čl. 38 ods. 2 Listiny... na spravodlivé a verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (v primeranej lehote).

2. Okresnému súdu... v konaní 1 T/19/03 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov, zabezpečiť dôkazy potrebné pre rozhodnutie a vec čo najrýchlejšie prejednať a meritórne rozhodnúť.

3. Sťažovateľke M. H... priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 7 000 EUR, ktoré je Okresný súd... povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Priznáva sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v konaní o ústavnej sťažnosti vo výške 377,73 EUR, ktoré je Okresný súd... povinný vyplatiť jej advokátke..., do jedného mesiaca po právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

5. Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 7 000 € je podľa sťažovateľky primeraná „- celkovej dĺžke konania... judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva... pri zohľadnení intenzity a trvania porušenia práv sťažovateľky, okolnostiam samotného súdneho sporu a jeho významu pre sťažovateľku, ... ide o nerozhodnutie o dvoch protiprávných skutkoch obžalovaného/obžalovaných smerujúcich proti poškodenej... zo skutočnosti, že právom chráneným záujmom, ktorého ochrany sa súdne konanie týka, je jej život, zdravie a fyzická integrita“.

6. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania. Za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. Spr. 244/10 z 13. apríla 2010 a právna zástupkyňa sťažovateľky zaujala stanovisko k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 28. apríla 2010.

6.1 Predseda okresného súdu vo vzťahu ku konaniu súdu v napadnutom konaní a podanej sťažnosti pripustil jej čiastočnú opodstatnenosť a okrem iného uviedol:

„Oboznámil som sa s predmetnou sťažnosťou ako aj so spisovým materiálom... a dospel som k záveru, že sťažnosť sťažovateľky... je z časti opodstatnená... 3. 9. 2007 bolo hlavné pojednávanie odročené na neurčito s tým, že spis bude predložený krajskému súdu na rozhodnutie a tomto podnete. Spis bol predložený až dňa 7. 5. 2009... 26. 5. 2009 bol určený termín hlavného pojednávania na deň 10. 8. 2009 a tento bol zmenený na 9. 9. 2009. Toto pojednávanie bolo 4. 9. 2009 zrušené z technických príčin, pričom zo spisu nie je možné zistiť, aké závažné dôvody viedli k zrušeniu termínu. Od toho času nebol vo veci vykonaný žiaden úkon. Takýto postup možno hodnotiť zo strany súdu ako neefektívny a spôsobujúci zbytočné prietahy v konaní...“

6.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky v stanovisku z 28. apríla 2010, ktorým reagovala na vyjadrenie predsedu okresného súdu, v podstatnom uviedla:

„ Vychádzajúc z tvrdenia p. JUDr. I. ako predsedu Okresného súdu Komárno je zrejmé, že prietahy v trestnom konaní týkajúcom sa sťažovateľky boli relevantne zistené už dňa 22. 10. 2008. Napriek tomu ani do podania ústavnej sťažnosti, ani do dnešného dňa, v predmetnej trestnej veci 1 T/19/03 nie je rozhodnuté, a to ani neprávoplatne – teda ani v období po 22. 10. 2008 neboli prijaté účinné opatrenia, ktoré by viedli k odstráneniu prietahov zistených internou previerkou...“

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. v primeranej lehote (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

8. Zo sťažnosti a z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 1 T 19/03 ústavný súd zistil:

- okresný prokurátor Komárne (ďalej len „okresný prokurátor“) 22. januára 2003 podal na okresnom súde obžalobu na Ing. J. S. a Ing. K. K. pre trestný čin ublíženia na zdraví spolupáchateľstvom,

- okresný prokurátor 30. marca 2005 podal na okresnom súde ďalšiu obžalobu na Ing. J. S. pre trestný čin násilia proti skupine obyvateľov,

- 7. marca 2003 bol okresným súdom vydaný trestný rozkaz pod sp. zn. 1 T 19/03, ktorým sa vyslovila vina obžalovaným a uložil trest,

- 24. marca 2003 bol súdu doručený odpor zo strany obidvoch obžalovaných,

- 12. mája 2003 sa uskutočnilo na okresnom súde hlavné pojednávanie, ktoré bolo následne odročené pre neprítomnosť splnomocnenca poškodenej. Zároveň bol splnomocnenec vyzvaný súdom, aby oznámil ukončenie svojej práceneschopnosti,

- 10. novembra 2003 bola doručená súdu námietka zaujatosti sťažovateľky voči sudcom okresného súdu. Zároveň 10. novembra 2003 bol vydaný pokyn sudcu na odročenie hlavného pojednávania z technických príčin,

- 3. marca 2004 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie na súde, ktoré bolo následne odročené z dôvodu podanej námietky zaujatosti sťažovateľkou,

- 22. apríla 2004 Krajský súd v Nitre vec neodňal okresnému súdu,

- 14. júna 2004 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 6. september 2004 z dôvodu nedostavenia sa sťažovateľky,

- 5. augusta 2004 dal sudca pokyn na zmenu termínu hlavného pojednávania z dôvodu práceneschopnosti predsedu senátu, nový termín hlavného pojednávania bol určený na 11. október 2004,

- 11. októbra 2004 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie v predmetnej veci, ktoré bolo po výsluchoch odročené na 10. november 2004,

- 20. októbra 2004 sťažovateľka nahliadla do súdneho spisu a vyhotovila si kópie, zároveň súdu doručila návrh na doplnenie dokazovania,
- 10. novembra 2004 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom boli obžalovaní uznaní súdom vinnými z trestného činu ublíženia na zdraví spolupáchateľstvom,
- 13. decembra 2004 bolo doručené odvolanie proti rozsudku podané sťažovateľkou,
- 15. decembra 2004 bolo doručené odvolanie proti rozsudku podané obžalovanými,
- 11. januára 2005 bol spis doručený s predkladacou správou na odvolací súd,
- 12. apríla 2005 sa konalo verejné zasadnutie na odvolacom súde a vec bola vrátená na nové konanie,
- 21. júla 2005 boli trestné veci spojené do jedného spoločného konania s ďalšou trestnou vecou obžalovaného Ing. J. S. na spoločné konanie vedené pod sp. zn. 1 T 19/03,
- 7. decembra 2005 bola doručená súdu námietka zaujatosti voči konajúcemu sudcovi zo strany obžalovaného Ing. S.,
- 9. decembra 2005 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito,
- 4. apríla 2006 dal sudca pokyn na oznámenie odročenia termínu hlavného pojednávania na 26. apríl 2006 z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti splnomocnenca sťažovateľky,
- 26. apríla 2006 bolo súdu doručené opätovné ospravedlnenie splnomocnenca sťažovateľky. Uskutočnilo sa hlavné pojednávanie, ktoré bolo následne odročené na neurčito,
- 2. mája 2006 súd vyzval MUDr. M. na oznámenie ukončenia práceneschopnosti obžalovaného Ing. S.,
- 25. septembra 2006 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo následne odročené na 6. november 2006,
- 6. novembra 2006 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo následne odročené na neurčito; ospravedlnená neprítomnosť obžalovanej Ing. K. S.,
- 17. januára 2007 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo následne odročené na 21. marec 2007,

- 19. januára 2007 zaslal súd žiadosť S. v B. na podanie správy o viditeľnosti 7. septembra 2006 a stave počasia v tento deň. Správa z ústavu bola doručená 28. februára 2007,
- 21. marca 2007 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 21. máj 2007,
- 21. mája 2007 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 3. september 2007,
- 31. mája 2007 sťažovateľka doručila súdu návrh na odstúpenie veci inému súdu,
- 3. septembra 2007 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, následne bolo na hlavnom pojednávaní oznámené, že spis bude predložený na konanie o odňatí veci na odvolací súd,
- 17. septembra 2007 vyjadrenie sudcu k námietke zaujatosti,
- v čase od 29. septembra 2007 do 1. októbra 2007 sa sudcovia z okresného súdu vyjadrovali k možnej zaujatosti v predmetnej trestnej veci,
- 8. septembra 2008 doručená súdu žiadosť z Okresnej prokuratúry Komárno o oznámenie dôvodov nenariadenia pojednávania v napadnutom konaní,
- 7. apríla 2009 sa vyjadril sudca JUDr. M. H. o nepredložení predmetného spisu na konanie na odvolací súd,
- 2. júna 2009 bol spisový materiál zaslaný na odvolací súd,
- 11. júna 2009 sa konalo neverejné zasadnutie senátu na odvolacom súde, predmetná trestná vec nebola odňatá okresnému súdu,
- 19. júna 2009 bol spisový materiál spolu s rozhodnutím o neodňatí veci doručený okresnému súdu,
- 10. júla 2009 súd oznámil odročenie hlavného pojednávania z dôvodu žiadosti obhajkyne JUDr. B. T. na 9. september 2009,
- 4. septembra 2009 súd oznámil neuskutočnenie hlavného pojednávania z technických príčin,
- 24. februára 2010 bola predmetná trestná vec opatrením predsedu okresného súdu odňatá sudcovi JUDr. M. H. a pridelená na rozhodnutie inému sudcovi.

III.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov (podobne čl. 38 ods. 2 listiny). Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 19/03, teda v trestnej veci, v ktorej sťažovateľka vystupuje ako poškodená, došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach vyslovil, že základné právo na konanie bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni po začatí trestného stíhania, keď sa občan stáva účastníkom tohto konania buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02). Účel základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorým je predovšetkým odstránenie stavu právnej

neistoty nielen obvineného, ale aj poškodeného ako strán v trestnom konaní, sa sleduje konaním a rozhodovaním príslušných orgánov v primeranej lehote (III. ÚS 99/02). Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota strán v trestnom konaní neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu o vine, resp. nevine obžalovaného a na tento výrok nadväzujúcich ďalších výrokov nastoľujúcich práva a povinnosti. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v konaní pred súdom, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty.

14. Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

15. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd bral v predmetnom prípade do úvahy skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú na rozhodnutie. Predmetom posúdenia je trestné konanie (rozhodovanie o vine a treste za spáchané skutky), ktoré sa začalo podaním obžaloby Okresnou prokuratúrou Komárno 22. januára 2003 na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 19/03 a ku ktorému bola na spoločné konanie pripojená ďalšia trestná vec vedená na okresnom súde spočiatku po podaní obžaloby Okresnou prokuratúrou Komárno 30. marca 2005 pod sp. zn. 3 T 41/05. Vychádzajúc z obsahu, predovšetkým spisu okresného súdu v napadnutom konaní a jeho postupu, ústavný súd nezistil žiadnu právnu okolnosť, na základe ktorej by sa malo preskúmané konanie vyhodnotiť ako zložité. Predmetom napadnutého konania je násilná trestná činnosť, ktorá patrí k bežnej agende okresných súdov v trestnom konaní. Ide o násilnú trestnú činnosť spočívajúcu v podozrení z nezákonných zásahov do telesnej integrity sťažovateľky, následkom ktorých utrpela ujmu na zdraví, a zároveň zásahov do jej

osobnostných práv spočívajúcich v ochrane jej ľudskej dôstojnosti pred fyzickými atakmi obžalovaných osôb.

16. Správanie sťažovateľky v priebehu doterajšieho konania treba posudzovať komplexne. Jej procesné návrhy a sťažnosti, ktoré v doterajšom priebehu trestného konania uskutočnila, sú súčasťou jej práv ako poškodenej, a teda ňou uplatnených ako strany v trestnom konaní a sú motivované v konečnom dôsledku jej snahou dosiahnuť priaznivé rozhodnutie v konaní pred súdom spočívajúce vo vyslovení viny obžalovaným za celkovo dva skutky násilnej povahy, a na to nadväzujúcom rozhodnutí súdu o ňou uplatnenom nároku na náhradu škody. Tomuto zisteniu ústavného súdu korešponduje napr. podanie odvolania 13. decembra 2004 voči rozsudku okresného súdu, ktorým vyslovil vinu obžalovaným, avšak odkázal sťažovateľku na občianskoprávne konanie pre posúdenie nároku na náhradu škody uplatnenej v trestnom konaní, ako aj 10. novembra 2003 vznesenej námietky zaujatosti sudcov okresného súdu, o ktorej rozhodoval odvolací súd a ktorej nevyhovel, ako aj jej súdu doručených návrhov na doplnenie dokazovania. V kontraste s uvedeným uplatňovaním sťažovateľkiných práv sú zistenia ústavného súdu o tom, že hlavné pojednávanie okresného súdu v napadnutom konaní bolo 12. mája 2003 odročené pre neprítomnosť splnomocneného zástupcu sťažovateľky a 14. júna 2004 odročené z dôvodu nedostavenia sa samotnej sťažovateľky. Hlavné pojednávanie na okresnom súde nariadené na 10. apríl 2006 sa nekonalo z dôvodu ospravedlnenej neúčasti splnomocneného zástupcu sťažovateľky, pričom táto podľa záznamov súdu nesúhlasila so substitučným zastúpením a z rovnakého dôvodu bolo odročené hlavné pojednávanie na okresnom súde na neurčito 26. apríla 2006. Dňa 31. mája 2007 bol okresnému súdu doručený opakovaný návrh sťažovateľky, v ktorom žiada o odstúpenie veci na iný súd, a pre podanie ktorej bolo hlavné pojednávanie súdu konané 3. septembra 2007 odročené a následne ktorému nebolo opätovne odvolacím súdom vyhovené.

17. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom treba uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdením sťažovateľky, ale vychádzal z komplexného posúdenia priebehu doterajšieho konania s prihliadnutím na obsah obžaloby, relevantnú právnu úpravu, ako aj doterajšiu celkovú dĺžku konania, zohľadňujúc aj

vyjadrenie zaslané ústavnému súdu predsedom okresného súdu. Úlohou ústavného súdu bolo zistiť, či konkrétny postup okresného súdu v trestnom konaní nie je z hľadiska naplnenia základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený (obdobne pozri napr. I. ÚS 13/00). Za zbytočný prietah v konaní pred súdom ako posledného štádia trestného konania možno považovať dobu jeho nečinnosti alebo zjavne neefektívnej činnosti pri napĺňaní účelu Trestného poriadku, predovšetkým požiadavky, aby trestné činy boli náležite zistené (§ 1 ods. 1 Trestný poriadok). Ústavný súd zistil, že okresný súd nevykonával žiaden úkon smerujúci k prerokovaniu a rozhodnutiu vo veci samej v období od 1. októbra 2007 do 2. júna 2009, keď uplynulo zbytočných 20 mesiacov, a zároveň je nutné konštatovať, že zbytočne plynie čas od 4. septembra 2009 do súčasného obdobia, keď 24. februára 2010 bola predmetná trestná vec pridelená inému sudcovi. Nečinnosť okresného súdu v trvaní 20 mesiacov vznikla v dôsledku opomenutia zaslania spisu s vyjadreniami sudcov okresného súdu k námietke zaujatosti uplatnenou sťažovateľkou v napadnutom konaní na odvolací súd, pričom uvedené opomenutie priznal vo svojom písomnom vyjadrení 7. apríla 2009 aj vo veci konajúcej sudca JUDr. M. H. V ostatnom priebehu konania na okresnom súde a vedeného dokazovania je potrebné sa stotožniť s vyjadrením predsedu Okresného súdu Komárno spočívajúcim v konštatovaní, že *„v ostatnej časti nepovažujem sťažnosť sťažovateľky M. H. za dôvodnú, nakoľko súd priebežne konal v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku“*. Celková doba nečinnosti okresného súdu, v ktorej nevykonával žiaden úkon k prerokovaniu a rozhodnutiu veci, trvala k súčasnému obdobiu 28 mesiacov, ktoré ústavný súd hodnotí ako zbytočné prietahy v konaní, čím došlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv.

18. Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného nepovažoval za podstatné množstvo úkonov, ktoré okresný súd v doterajšom trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 19/03 vykonal, ale v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 33/99, II. ÚS 71/01) považoval za rozhodujúcu predovšetkým skutočnosť, či ich vykonanie bolo efektívne, rešpektovalo zásadu procesnej ekonomiky a zásadne vytváralo podmienky na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľky ako poškodenej v napadnutom trestnom konaní.

19. Okrem uvedeného hodnotenia veci podľa troch základných kritérií ústavný súd prihliadol aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľku. Z hľadiska hodnotenia povahy veci sa ústavný súd oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESĽP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citlivého zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného konania spravidla spojený, musí posudzovať prísnejšie.

20. V okolnostiach prípadu, keď v predmetnom trestnom konaní od podania obžaloby okresnému súdu proti obžalovaným uplynulo 7 rokov, ústavný súd konštatoval, že okresný súd nebral do úvahy skutočnosť, že sťažovateľka bola a je v celom priebehu trestného konania na základe uvedeného postupu tohto štátneho orgánu v stave dlhodobej právnej neistoty (podobne III. ÚS 183/05).

21. Napokon si ústavný súd nemohol nevšimnúť, že okresný súd vo vyjadrení samotného jeho predsedu priznal oprávnenosť sťažnosti, a tým aj priesťahy v konaní „... okrem... od podania jej podnetu dňa 26. mája 2007 do 24. februára 2010, kedy bola vec odňatá a pridelená na rozhodnutie inému sudcovi“.

22. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku v bode 1 tohto nálezu.

23. Pretože ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľky okresným súdom, prikázal mu (čl. 127 ods. 2 ústavy), aby vo veci konal bez zbytočných priesťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia v jej trestnej veci. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku v bode 2 tohto nálezu.

24. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadost'účinenie v sume 7 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

26. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'účinenia. Pri určení výšky primeraného finančného zadost'účinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'účinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku trestného konania pred súdom (7 rokov), berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, najmä význam uplatňovaného nároku pre sťažovateľku, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, a s prihliadnutím na správanie sťažovateľky (bod 16) ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadost'účinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku v bode 3 tohto nálezu.

27. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci

úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom. Ústavný súd jej priznal trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou pozostávajúcich z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonaných jeden v roku 2009, a to prevzatie a príprava zastupovania, a v roku 2010 z písomného podania sťažnosti ústavnému súdu a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu, t. j. pre úkon vykonaný v roku 2009 vypočítaná zo sumy 19 056 Sk a predstavuje sumu 632,54 € a pre úkon vykonaný v roku 2010 vypočítaná zo sumy 695,41 €, a teda za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2009 predstavuje odmenu v sume 105,42 € a 6,30 € režijný paušál a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2010 odmenu v sume 115,90 € a 6,95 € režijný paušál. Ústavný súd vo zvyšnej časti uplatneného nároku na náhradu trov konania nevyhovel, pretože stanovisko právnej zástupkyne sťažovateľky z 28. apríla 2010 k vyjadreniu predsedu okresného súdu k sťažnosti neobsahovalo nové alebo zásadné skutočnosti, ktoré by prispeli k objasneniu veci. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje celkovú sumu 234,57 €. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu v bode 4.

28. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2010